

REDACTIA

Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 .
pe 1/4 an 5 .
pe 1 luna 2 .
N-ril de Daminoacă pe un
an 4 coroane.

Pentru România și străinătate
pe un an 40 franci.

manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 602

Scrisori nefrancați nu se primesc

Patriotismul Sașilor.

De când au intrat Sașii „verzi” în Dieta, presa maghiară este cumplit de alarmată împotriva „uneltirilor” și „trădărilor” Sașilor din Ardeal. Guvernul a sărit și el la mijloc, găsim prilej prielnic pentru a câștiga merite neperitoare. Ce poate fi adică mai laudabil pentru un guvern, decât să demascheze și să întemnițeze pe „trădătorii de patrie”.

Și așa ne pomencim cu o serie întreagă de procese în contra Sașilor, cu osânde grele și exilări chiar.

Acum, în serbatori, îl vezurăm apoi și pe contele Apponyi dascălându-i și el pe Sași. Nobilul conte pare că și-a ales specialitatea de a-i dascăli pe Germanii din statul ungar. Astă-toamnă colinda adică pe la Șvabii din Banat; puțin după aceea scrisse epistola pentru lamurirea primejdiei germane din apusul țării; se duse apoi să presideze adunarea generală dela Pojon a Kulturregylatului. Numai de Sași nu se interesase. Prin epistola din „Brassói Hírlap” se rosi, în cele din urmă, și asupra „uneltirilor” Sașilor din Ardeal. Pe cei „verzi” îi proclamă pur și simplu „trădători”, față de cari „masa cuminte a poporului sas” ar trebui să ia poziție, să i dezavoleze adică și nici la un caz să nu ia solidaritate cu ei.

Se înțelege că organele săsești nu pot să lase fără răspuns scrisesele lui Apponyi.

Presa maghiară, sub titlul „Patriotismul Sașilor”, și înregistrează un pasaj din „Siebenbürgisch Deutsches Tagblatt”, care în numărul său dela 29 zice:

„Sașii resping orice federalism. Sașii stau pe baza națiunii maghiare politice unitare și se tem numai de tendințele de unificare a limbii. Intre Sași nu sunt dușmani ai patriei. Ci în lumina aceasta apar numai cei

cari în contra primejdiei adevărate ori închipuită se apără cu prea mare patimă. A-i desarma pe aceștia ar fi o nedreptate. E însă la loc a-i face atenți să fie liniștiți, moderați și să înconjure fapte caror s'ar putea da o interpretare greșită.

Cel mai moderat ziar săsește deci respinge invitarea sirenei politice naționale maghiare. . . Tinerii Sași, „verzi”, cum li-se zice, nu vor fi desavuați de bețrani și cu atât mai puțin de obștea, de poporul dela sate. Nobilul conte zadarnic și-a instruat lira. Intre Sași nu gasește public.

Un lucru tot s'a ajuas. Dacă Ungurii au mai avut adică vre o îndoială asupra solidarității diferitelor naționalități, cari „națiunea politica unitară maghiară” n'o înțeleg ca să se lupte de limba, religia și obiceiurile lor, apoi chiar cuvintele de mai sus ale Sașilor patrioți sunt un memento. . . Cât sunt de timizi în a exprima ceea ce cugeta, cei dela organul sibian o spun: ne temem numai de tendințele de unificare a — limbii, va sa zică de staruințele ce depun diferitele asociațiuni, guvernul și întreaga societate șovinistă pentru a-i maghiarisa și pe Sași, d'o potrivă cu celelalte naționalități.

Doar nu mai departe decât alaltăeri, un ziar din Budapesta țipa în gura mare că ce obraznicie este aceasta: în Brașov și Sibiu sunt mai multe firme — săsești!?

Că Sașii nu sunt pentru federalism, asta-i puțină mângâiere pentru Unguri. Pentru-că atunci, când curentul se va fi pornit în sensul cum recunoaște chiar Dr. Czirbusz că e drept să se pornească, nu vor fi nici Sașii destul de tari pentru a-i opri pe loc.

Și peste tot, credem că dacă în trecut nu s'au lasat ademniți Sașii de concesiuni ce li-s'a făcut ori li-s'a pus în perspectivă, cu atât mai puțin se vor lasa ademniți de frumosul bariton al contelui Apponyi. Pentru-că este învederat: nobilul conte le cere

și el nu numai credința legilor și dragoste pentru patrie, ci jertfirea individualității etnice pe altarul șovinismului intolerant.

Apponyi știe el foarte bine, că nu le poate trece Sașilor prin gând să graviteze spre — Germania. Dacă, cu toate acestea-i acuza, este ca să-i terorizeze și să poată amenința cu puterea de stat.

Amenințările Sașii, nu ne îndoim, vor răspunde nu numai cu — articole de jurnal, ci prin fapte: adunându-se tot cu mai multă forță în giurul celor de cari prin șirete apucături conducătorii politice de stat ar voi să-i desfacă.

Leandru.

Clerul României și Țarul. „Budapesti Hírlap” dela 30 Decembrie publică un articol în care scrie:

„Cu prilejul zilei Sale onomastice, la 20 Dec., prelații României din Iași au trimis Țarului o telegramă. Acesta e primul cas că clerul României felicită pe Țar. . . Textul telegramei se ține în mare secret. . . Pentru guvernul României, se înțelege, întreaga această demonstrație panslavistă a făcut o neplăcută surprindere. . .

Și așa mai departe, o poveste întreagă.

Noi credem că ziarul budapestan a fost păcălit! Întâiu de toate în Iași e un singur prelat: mitropolitul! Nici acesta nu e însă — panslav, și cu atât mai puțin capabil să facă guvernului surprinderi neplăcute și să facă prin subalternii sei propagandă — panslavă.

Momente istorice.

Cu prilegiul discuțiet asupra răspunsului la Mesagiul regal, precum și a propunerii d-lui Ferichidi, președinte al Camerii române, de a se ridica un monument eroilor căzuți la Plevna, dl. D. A. Sturdza, primul ministru, în ședința

dela 30 Noembrie v. a Camerii a rostit următoarea vorbire:

Dl. Dim. Sturdza președinte e consiliului: D-lor deputați, multe cestuși s'au agitat în cursul desbaterilor răspunsului la Mesagiul Tronului; eu cred însă că, dela început și fără întrerupere, s'a dovedit că noi toți am stat și stăm sub semnul zilei de 28 Noembrie, că noi toți am stat și stăm sal parola „Plevna”, sub amintirea acelor fapte a căror mărimă va crește necostenit cu timpul ce ne depărtează de isbânzile obținute de ostirea română pe pământul de ducolo de Dunăre. (Aplause).

Dal stăm astăzi încă cu toții sub emoțiunea caldă a cuvântării a președintelui acestel adunări, care a însoțit nu numai majoritatea, dar și minoritatea, și a produs un vot unanim al reprezentanților țării, manifestare rară, dar înălțătoare pentru simțimintele patriotice ce cuprind națiunea. (Aplause).

Stând cu toții sub parola „Plevna”, nu nă pot despăși nici eu de dăna, și veți admite să expun, în scurt, semnificarea acestel parole, pentru ca să ajung la partea practică a vorbirii mele.

Legislatorii, guvernele, trebuie să fie înainte de toate oameni practici și să nu se infunde în teorii nebuloase: îndreptarea gândurilor noastre asupra faptelor unei națiuni ne conduce a așterne mai cu siguranță restul mersului ei în trecut și viitor.

Dl. președinte al Adunării a vorbit despre trecutul nostru, despre acele timpuri cari au umplut o mare parte a secolului al 19-lea; de timpurile tulburate când eram încătușți, striviți și umiliți, când de abia vegetam; de timpurile în cari eram aproape necunoscuți de lumea cea mare și în cari adese ori am fost puși înainte ca obiect de compensațiune. Și aceasta nu numai la începutul veacului al 19-lea, ci și după ce am trecut peste jumătatea lui (Aplause).

Pozițiune politică nu aveam; pozițiune culturală nu aveam. Viitorul ni-se părea închis și adese ori bețrații nostri se uitau la cer să vadă vre un semn spre bine.

Bar astăzi, ce diferență între acele timpuri și cele actuale! Situațiunea este cu totul schimbată; și schimbarea și-a câștigat sancțiunea definitivă în ziua de 28 Noembrie 1877, pentru că atunci s'a vădit în fața lumii. (Aplause).

Pentru a ajunge la acea zi, a fost, era natural, o pregătire mare, și a fost o muncă extra ordinară.

Dar tocmai pentru că la acea muncă și la această pregătire a luat națiunea în-

Din păteniile mele de „profesor”.

I.

— Ați dori dară să dai fetelor mele lecții de limba franceză.

— Brr! murmură în mine „viitorul soț”. Ce naibă mai au femeile lipsă de mal multe limbi, când și una ni-e deja prea multă?

Instructorul de profesie însă, profesorul viitor se închină adine, descrie cu parța de sus a trupului un arc de 45%, și zise cu glas înalt, și plin de curtoazie:

— Al toată dreptatea! Limba franceză e una dintre limbile mai frumoase, și omul numai câștiga poate însușindu-și-o. Mai ales pe buze de dame sună atât de dulce! (Da, da. Mai ales însă dacă o știu! glosa în mine „viitorul soț”). Eu nici nu mi pot închipui o damă cultă, care să nu vorbască decât o singură limbă. . . Și apoi e lucru notorie, că damele au o deosebită înclinare spre limbă, și le învață cu cea mai mare ușurință. . .

În tenorul asta sm mai vorbit câteva clipe cu o elocvență, de care m'ași fi mirat și eu, dacă n'ași fi simțit în pungă „anticipatia pe două luni”.

Încă în ziua aceea am început. Elevele mele erau fetele unui avocat de ungar și nu știau decât ungurește. În împrejurarea asta lmi pusesem nădejdea mea mai mare, și anume din motivul, că

eu vorbiam ungurește de tot slab, și așa nevoit să mă exprim mai mult franzește, elevele mele — gândiam în mine, — se vor obișnui cu sunetele limbii franceze.

Era tocmai să spun câteva cuvinte de introducere, să ne înțelegem în privința gramaticel, când eleva mea mai mare (între paranteze amintesc că cea mai mică avea 15 ani) repet, voiam să spun ceva despre gramatică, când eleva mea mai mare mă intrerupe:

— Te rog spune-mi cum se numesc franzezește — „ilustratele”?

— „Cartes postales illustrées”, sau nu mai „cartes illustrées”, — răspunsul o leacă cam desconcertat.

În ziua aceea n'a mai fost chip și modru să aduc vorba din nou la limba franceză.

La sfârșitul săptămânii cu toate aceste am ajuns în urmă să ne înțelegem în privința gramaticel, pe baza căreia aveam să învățăm; am ales o gramatică germană.

— Him! gândiam în mine, o să sjungem departe. Ele nu știu nici nemțește, eu nu știu ungurește. . . Ci-o mai fi și din asta?!

Apoi am început. Acest „apoi” era pe la mijlocul săptămânii a treia. O, și cât neceaz am mai avut să le aduc la priceperea, că topica limbii franceze se deosebește mult de topica limbii maghiare. Trebuia să le dau propozițiile de tradus cam în forma:

„Van önnök az én lovamat fából, vagy azt én szomszédomnak-ét?”

Ele sau pufnau de ris, sau le traluceau corect și nu înțelegeau nimic. Dar nici nu învățau. . . him! cum să zic, nici nu învățau „mult”. . . În luna a doua încă chiar și pe „j'aime”, eu iubesc, îl conjugau false, cum de altminteri rar găsești femeie, care și în praxă să nu mestece în conjugarea lui ceva ton fals, disarmonic. . .

Mă năcăjam, eram aspru, mă uitam de după ochielari moros ca un moșneag de 70 de ani, și totul era înzădar. . .

După o activitate profesorală de cincil luni mi-am dat apoi abzicerea. Afaceri urgente mă cheamau acasă și nu știam de vol mai revei. Le am mulțumit dară elevele pentru atenția de care învădniciseră explicările mele, pentru zăbul și slruința rază. (În gând am substras de două ori cuvântul „rară”) și am plecat, după ce dasem în decurs de cincil luni lecții de franceză fără nici un rezultat. Adică stați! Cum fără rezultat?

Sfârșisem afacerile urgente peste așteptare de iate și la o săptămână eram reintors.

Înt'o zi mă întâlnesc apoi cu un prietin pe care nu-l văzusem de vre-o 6 luni. Eram în societatea unui coleg ungar și vorbiam ungurește.

— Bine, dar tu pe unde ai umblat în vremea asta? — mă întrebă acest prietin.

— Eu? Nicăiri. De ce întreb?

— Dar bre! omule, vorbești ungurește ca un Ungar neaș. Cum ai învățat limba asta grea în așa scurtă vreme?

— De, am. . . am. . . dat lecții de franceză la niște domnișoare de Ungur! — i-am răspuns încrecat.

II.

R-numele meu de profesor de limbă începu a se lăși prin orașul întreg. lmi merseră vestea, că pe fetele unui avocat (elevele de sus) în 3 luni așa le învățasem franzește, încât convenind odată cu un Francez, acela le ținu de patrie. Cu știu. . . poatel. . . Fapt e că și azi ne salutăm tot cu „bon-jour”. . .

Peste vară dam lecții din latină și matematică nepotului unui canonic. Într'o zi, când veniam dela oră, mă întâlnesc cu un coleg.

— Bine, că te vâd! — lmi zise numai decât.

— Știu o domnișoară, care ar dori să învețe românește. E fată de român dar trăind meru între străini nu știe bine românește. Et, ce zici? Să te recomand de instructor?

În loc de răspuns l'am laț de braț și l'am condus în berăria mai apropiată, unde i am plătit două păhare de bere, doi covrigi sărați, o părechie de cărnășel de Viena și — Dar astea nu se țin de chestie.

Revin la obiect.

Eleva mea nouă era fata unui medic. Când m'am prezentat să ținem întâi lecție, eleva mea ședea la pian și cânta o piesă frumoasă, cum am înțeles mai târziu — compoziție proprie.

treagă o parte conștientă, constantă și, când ora a sosit, energică, tocmai de aceea și rezultatul, ziua de 28 Noembrie, are pentru noi în prezent și va păstra pentru noi și în viitor o mare însemnătate. (Aplause).

În o bună jumătate a secolului trecut ne găseam în mijlocul unei mari întunecimi. Ca fie-care țară, ca fie-care popor care nu și mai vede rostul înainte, eram dinaintea unei mari prăpăstii.

În mijlocul acestui întunec care ne cuprindea, o rază de lumină s'a ivit, iute trecătoare ca lumina fulgerului în mijlocul nopții celei mai adânci: Anul 1821.

Atunci s'a văzut, pantru cel ce voiau să priceapă, că nu suntem zdrobiți cu desăvârșire, și că viu și viabil este încă poporul român.

De atunci am pășit înainte și am strălucit prin toate dificultățile interne și externe. Din an în an, virtutea reînviată a neamului și-a făcut calea ei, și a crescut ca marea împrejuriților, până ce Românii au ajuns dinaintea Pievnei cu Regele Carol având comanda supremă a oștilor aliate ruso-române.

Atunci a răsărit un fapt, care în trecutul nostru nu se mai văzuse: Participarea noastră activă la deslegarea unei mari cestiuni europene. (Aplause).

Acest mare fapt își poartă de aci multe consecințele sale. Stăm și noi, țara noastră și poporul mic, la loc în vedere, cu dreptatea noastră câmpănită, în mijlocul marilor popoare și State.

De aci înainte, când călătorul va trece prin Capitala regalului, va vedea două momente reprezentând începuturile și întinderea Erei noi a zărilor și regenerării României. (Aplause).

Întâiul monument este cel din Dealul Ștefan, unde un ostaș român, rănit de moarte în apărarea țării, e susținut cu mâna puternică de Victoria care, cu sunetul trâmbiței, anuță numelui că s'a redespățat neamul românesc. (Aplause prelungită).

Și, în curând, în alta parte a Capitalei se va vedea un al doilea monument, care a căpătat trup însuflețit în luptele din jurul Pievnei, sărbătorite după un pătrar de secol, dincoace și dincolo de Dunăre, cu simțiri patriotice înălțătoare. (Aplause vii).

Dar de ce numele acesta de Plevna are azi un reșunet atât de tare pentru noi — ei, nume necunoscut în istoria neamurilor, nume ai anilor orăș în afară de patria noastră? De ce la acest nume, ori-ce suflare românească e cuprinsă de un fior de înălțare? De ce acest cuvânt a devenit o parolă a acțiunii noastre, a vieții noastre?

Cred că este bine să examinăm puțin acest lucru, să ne dăm bine seamă de dânsul.

Dacă ne întoarcem privirile asupra trecutului nostru cel mai depărtat, începând cu fundarea principatelor, întimpăm foarte multe fapte glorioase, foarte multe fapte vitejești. Toate aceste fapte însă erau îndreptate spre singurul țel al apărării moșiei strămoșești; căci, din timpuri străvechi am avut privilegiul să avem mulți inimi, și să trebuiască să ne războim necontentit cu ei în luptă zilnică de existență. Secoli întregi stăm în fața, nu numai a unui in-

mic, ci a mai multora, și când unul era ostent și slăbit, altul în locul lui și astfel ei se reînolau. Eroi nostri spre acești inimi numeroși necontentit priveau, necontentit cu ei luptau. S'a întâmplat că, prin acele cruce lupte de existență proprie, se atingeau cestiuni cari ieșau din cercul apărării moșiei strămoșești; însă, niciodată nu am eșit din strămtare și nevoia noastră proprie. Ce dovada mai mare despre aceasta se poate da decât următoarele două fapte: Gloriosul Ștefan Vodă, — cel mare și sfânt, după-cum îi zice istoria, — care s'a războit zece ani cu mulțime mare de inimi creștini și păgâni, purtând asupra lor multe victorii strălucite, pe patul de moarte sfânt pe fiul său Bogdan să închine țara Turcilor, dacă nu voia să fie de tot pierdută. Eș Mihail Viteazul, care a înfrânt pe vrajmași în atâtea bătălii sângeroase, s'a sfârșit în țeară străină de mână ucigătoare.

Întâiul fapt, prin care noi am eșit din acest cerc îngust, a fost războiul Independenței. Întâia victorie, care am căpătat-o în această nouă situație, a fost un șir de victorii strălucite, sigilate la 28 Noembrie 1877 prin luarea Pievnei. (Aplause).

De ce acest fapt, această victorie, război înainte alor fapte, alte victorii? Pentru că a fost nu numai un fapt ostășesc mare al nostru, ci un fapt ostășesc obținut umăr la umăr alături cu armata unei puternice împărății, cu o armată care căpătase lauri de glorie neperitoare, nu numai în istoria ei națională, ci și în istoria mare a omenii; pentru că uniți cu această armată într'un singur mănunchiu, victoria ei a devenit a noastră și victoria noastră a ei, și astfel numele nostru a început a străluci în lume. (Aplause).

Întâiași dată în istoria noastră națională, gloria ostașilor români a fost egală cu gloria oastei unei mari împărății. Întâiași dată, dintr'o victorie, din gloria oștilor nostri, s'a revarsat asupra poziției patriei un rezultat mare, acela că am devenit un factor important în deslegarea cestiunilor cari privesc situații europene. (Aplause).

S'a făcut o schimbare mare, radicală în Orient, nu fără știrea noastră, nu fără concursul nostru efectiv și important. (Aplause).

Dovadă despre aceasta e că, după douăzeci și cinci de ani, poporul Bulgar și-a adus aminte că și noi am dat ajutor, și încă ajutor puternic, la fundarea Statului lor. Când Regele Carol a pășit pe pământul Bulgariei, a fost o explozie de recunoștință care ne-a mișcat adânc pe toți. (Aplause).

(Va urma).

DIN ROMÂNIA.

Congresul agricol. Sâmbătă s'a deschis la Atena, primul congres agricol, sub președenția dlui Ștefan Greceanu.

D-sa salută congresul mulțumind agricultorilor că au venit în număr așa de mare. Face istoricul agriculturii noastre și arată scopul principal al înființării societății agrare.

Vorbește de pădurile și moșiile statului și cere legi protectoare pentru agricultură.

Spune că moșnenii și răzeșii posedă moșii mari vechi, deținându-le în mod colectiv.

Vorbește de nesiguranța comerțului agricol și spune că băncile agricole n'au dat rezultatele și foloasele dorite.

Termină spunând că are credința, că rezoluțiile ce se vor lua în acest congres vor exprima adevăratele nevoi ale agriculturii românești.

Declară deschis primul congres agricol român.

În urmă ia cuvântul dl profesor veterinar Filip, și desvoită o interesantă conferință asupra îmbunătățirii rasei vitelor.

Dl Al. Ciurcu, fost deputat, arată cât a luptat pentru un congres agricol și spune că se simte fericit că și-a văzut visul împlinit.

Dl Poenaru medic veterinar face mai multe propuneri referitoare la îmbunătățirea animalelor în legătură cu chestiunile de ordine veterinară.

Dl major Negulescu, medic veterinar, vorbește despre remonță.

Ședința se ridică la orele 12 jum.

Ședința de după amiază se deschide la orele 3. Dl Greceanu dă citire telegramelor pe care a adresat-o M. S. Regelui.

Dl inginer Ion Petrescu, dă citire memoriului societății agrare adresate dlui ministru de domenii, prin care se cere ca să nu se încurajeze industria în detrimentul agriculturii.

Dl Comșa spune că acest raport, represetintă părerea în unanimitate a membrilor societății agrare.

Dl inginer Torocanu, dă citire unui studiu asupra înființării casei rurale.

Dl Geblescu vorbește asupra repercușiunilor drepturilor vamale.

Mai vorbesc dl Lăcusteanu și Al. Săulescu.

Ședința se ridică la orele 6.

Duminecă, congresul a discutat de dimineață următoarele chestii: Legile pentru încurajarea agriculturii și în special înființarea poliției rurale.

Higienea. Reducerea numărului de sărbători la sate.

După amiază s'a discutat chestia protecției agriculturii și a industriilor agricole.

Transporturile pe căile ferate și cele maritime.

Ducurile. Lună a fost ultima zi a congresului.

Din străinătate.

Ziarul prusian „Le Temps“ publică următoarele:

Constantinopol. — Se pretinde că ambasadorul Angliei a propus sultanului de a da Macedoniei un guvernator general și de a numi în acest post pe Alexandru Karatheodosi-pașa, care e creștin și care a fost unul din delegații Turci la congresul din Berlin.

Sultanul a obiectat vîrsta înaintată a lui Karatheodori, dar a promis de a-l numi membru în comisia reformelor, presidată de Ferid-pașa.

Sucesiunea Zappa. Advocatul societății Olimpice și al moștenitor și-a terminat pledoariile.

Sâmbătă a vorbit dl Mitileneu din partea dlui Cornea și în urmă dl procuror Ionescu-Dolj.

D-sa a susținut cererea de punere în posesie făcută de societatea Olimpicilor ca fiind persoană morală juridică de a primi legate la noi în țeară.

Această societate a fost recunoscută la noi în țeară în mod legal ca persoană morală prin decret. Nici un text formal de lege nu se prevede ca societățile morale să fie recunoscute printr'o lege specială.

Cere tribunalului să admită cererea făcută de această societate.

Tribunalul a amânat pronunțarea sentinței pentru ziua de 19 Dec. curent.

Romanul prințesei Luisa.

Colaboratorul ziarului „Echo de Paris“ a intervievat pe Giron, care între altele a mai spus și următoarele:

„Un reprezentant al unui ziar din America a făcut tocmai acum pe cale telefonică prințesei Luisa ofertă de 1500 franci pentru un manuscris de 20 rânduri. Prințesa până acum n'a primit numai pe redactorul ziarului „Sächsisches Journal“ care s'a arătat bun față de dînsa. Englezii curioși mereu cer să fie primiți. În primele zile credeam că suntem pas de pas urmăriți de detectivi. Așa și a fost, acum însă numai bravul Arthur Schwarz, șeful detectivilor regelui, mîncă, bea și doarme cu noi sub un acoperământ și așteaptă cu impaciție să părăsim orașul să ne poată deține. Dar prefectul poliției din Geneva e cu noi și ni-a spus:

„Nu mergeți de aici, că noi vă apărăm“. Ne primim în fiecare zi și cumpețăm una-alta, iar seara mergem în teatru. Oamenii se uită la noi, dar de aceea nu suntem supărați.

Între Curtea austriacă și Vatican se urmează pertractări în chestia nimicerii căsătoriei prințesei. Copilul care se va naște nu este al moștenitorului de tron. În înțelesul legii însă este tot al lui. Și în cazul că nu vor nimici căsătoria, rămânem împreună și nu ne mișcăm din Geneva, pentru că avocatul nostru ne-a spus că sîntem în siguranță, nefiind în Geneva desfacerea căsătoriei un fapt de pedeștit. Un singur lucru ne neliniștește. Prințesa cu privilegiul căsătoriei sale și-a luat cu sine bijuteriile în valoare de 400 mii coroane. Ziarele germane o acuză că ar fi furat diamantele coroanei saxonice, aceasta însă e minciună. Temându-ne că bijuteriile le-ar putea fura dela noi, le-am trimis fratelui meu care trăiește în Bruxelles, să le depună la „Credit Lyonnais“. Fratelui meu, care știe cu ce e acuzată prințesa, i-a fost frică că vor deține pentru găzduirea de lucruri furate, n'a primit decît pachetul și acum nu știm ce s'a întîmplat cu el“.

Principele Leopold Ferdinand în 28 Decembrie a primit de nou pe colaboratorul ziarului „Matin“ căruia i-a spus următoarele:

„Ziarele germane mă fac politică morar și om eslat, mă acuză de rebel și cial și zic că prin purtarea mea de cor damnat mi am compromis familia. Spune-mi că toate acestea nu sunt adevărate. În tot decursul carierei mele militare numai odată am fost pedeștit pentru o nimică toată și arestat de odaie, eram pe atunci numai cadet. Nu sunt nici politic, nici socialist și nici altceva, mai mult de aceea mă pot acuză de iubesc poporul și că convin mai bucură

Mi-a împus din momentul întîi. Știa nemăște și ungurește bine, eram dară convins că ușor își va însuși și limba română.

Elevele mele de mai înainte luseră lucrul prea ușor; credeau că dacă al profesor nu-i pe voie să mai și înveți. Ele fuseră totdeauna sbrdălnice, eu serios. Acum eram ambii serioși.

Ne-am înțeles să purcedem pe baza unei gramatice germane. Am comandat una, dar în curând m'am convins că metoda nu mai în gramatica asta e n-practic.

De mult mă purtasem deja cu gândul să-mi validez experiențele căștigate ca profesor de limbă, și într'o zi m'am pus de lucru să scriu pe scurt un nou metod. La rău apoi puneam metodela la probă și încercam să descoper defectele lui, ca să le pot îndrepta.

În decursul celor trei luni, cît au durat vacanțele de vară, am ajuns să scries gramatica după metoda mea, un op voluminos, ce aveam de gând să l vînd cursului librar-editor.

Și rezultatul? Eleva mea la începerea anului școlar fu primită într'un institut de fete, iar eu în zilele trecute numai cu partea aceea gramatică, care trata despre verbe, mi-am încălzit două zile odaia...

III.

Eleva mea din urmă mi-a fost eleva mea dragă, și mi-a fost mai puțin vreme elevă.

Se pregătia pentru examen și într'o zi mă rugă să-i ajut nițel la o temă din limba germană. I am ajutat, frește, cu plăcere. M-a isbit îndată cu ce ușurință înțelege explicațiile mele.

Peste câte-va zile țineam deja ora totăiu.

O cunoșteam de mult, de vro doi ani, dar în curând m'am convins că mi-s'a părut numai că o cunosc... Pronunța cuvintele germane cu un accent străin dulce așa că de multe-ori o făceam să repete o frază de două sau chiar de mai multe-ori, numai să am plăcerea să-i aud glasul.

Făcusem deja progrese mari; știa deja conversa destul de bine, când într'o zi o dusem acasă la sat, căci în oraș fusese numai la niște rudeni. Și asta tocmai pe când descoperisem că cea mai frumoasă gramatică pentru un ținăr sunt doi ochi frumoși.

Ei, dar așa-l dacă n'ai noroc... Adică stați, nu mă pot plînge că n'am avut noroc.

Nu demult am avut afaceri prin provincie și calea mă duse și prin părțile unde locuia eleva mea.

— Haid' țineți în gând, haid' să vedem ce-mi mai face eleva.

Când am deschis porțile, sora sa venia tocmai din grădina, în mână cu zarzavaturi. La vederea mea, de surprindere era să le scape. Încă din ușa grădinii îmi strigă eleva pe nume.

Era în pridvor. Când am ajuns în fața ei, își deschise brațele și — căzu în gura mazi nepotului ei, în societatea căruia ve-

niam. Nu se putea în deajuns mira, că mă vede în sătulețul acela mic, și în mirarea ei își săruta nepotul, și-l desmierda cu cele mai dragi vorbe.

Și asta a ținut ziua întreagă.

Sara — singur cu nepotul ei, — pri-viam gînditor la steaua sării.

— La ce te gîndești așa adânc? — mă întrebă.

— M'am rugat lui Dumnezeu pentru tine.

— Pentru mine? — Îmi zise surprins.

— Da.

— Și e permis să te întreb ce mi-ai dorit?

— M'am rugat lui Dumnezeu ca la cea mai apropiată venire a noastră, mătușă-ta să se mire și bucure odată și de venirea ta.

M'a privit nedumerit. Nu m'a înțeles.

Ei, cum m'ar fi și putut înțelege! Nu studiasse doară nici odată din gramatica, în care începusem a studia eu.

I. Scoopul.

MAXIME.

Cît timp vei număra mulți prieteni; dar' când timpurile se vor înora, vei rămănea de sigur singur. Ovidiu.

Răsbunarea este un soi de dreptate sîlbatică. Racoz.

cu oameni de rang mai inferior decât cu oameni de poziții înalte. Mi-am spus întotdeauna opinia pe față și pentru aceasta sunt supărați pe mine. Dar mie de aceasta nu mă simt pasă. Împăratul Francisc Iosif mi-a scris înainte de aceasta cu câte va zile următoarele: 1. M'a șters dintre cavaierii Lănel de aur și mi-a sistat apănajul de 40.000 coroane. 2. M'a concediat din armată. 3. M'a oprit ca vrăodă să mă întorc în Austria. 4. Mi-a ordonat după toată forma să-mi câștig dreptul de cetățean în vre-un stat străin.

Aceste însemnează că domnitorul a luat la cunoștință abdicarea mea de rangul de duce. Cu atât mai bine. De toate acestea mă bucur foarte mult, pentru că nici să mai aud nu vreau de Curte. Am scris tatălui meu, fiindcă bani abea mai am; de vrea să mă ajute primesc bănuș, de nu-mi trimite bani, mă voi acomoda, după aceea imi voi căuta un oficiu și apoi mă căsătoresc cu Vilhelmina Adamovici'.

Ziaristul notează că V. Adamoviciu e mică de statură, tare brunetă și cu ochi schintăitori. Cu un zîmbet fermecător a aprobat declarația principelui și spunea că-l cunoaște deja de 6 ani și știe ce pasiune a deșteptat în dînsul.

Fata sperază în viitor. Așa cred — zice ziaristul — că următoarea propoziție dînsa a șoptit-o la urechea principelui:

— Vilhelmina n'a fost nici când căutărea ori actriță, ci mulți o confundă cu sora ei; Vilhelmina numai din plăcere se ocupă cu arta.

Pentru această declarație a mulțumit principelui și la vorbele jurnalistului că va pune această declarație în foaie a răspuns c'un compliment.

Turburări în Marocco.

Madrid, 29 Decembrie.

Se anunță din Tanger, că cele două divizii, cari aparțin la armata sultanului, și au pornit contra moștenitorului de tron, au suferit o bătăie groznică. Inimicul cu o stratagemă isteată, după-cum se vede, s'a retras lăsând trupele Sultanului să înainteze până la Culig, deodată însă au atacat din toate părțile cu putere îngrozitoare. Au murit două mii de oameni și mulți au căzut prizonieri. Au perit mai multe tunuri și multă munițiune. Soldații rămași în viață, s'au refugiat în Fez, unde era mare groază. Europeanii, cari locuiau acolo, au luat-o la fugă. Dându-se de știre, Silvela a fost rechemat imediat. Consiliul de ministrii a hotărât, să trimită trupe spre întărirea garnizoanei marine și a telegrafiat ambasadorilor din Paris și Londra, să expereze o înțelegere.

Londra, 29 Decembrie.

Correspondentul lui „Times“ care a adus călare prima știre despre bătăie ce a suferit-o sultanul a telegrafiat, că orașul Fez nu poate rezista multă vreme din cauza situației precum și a pregătirilor slabe. Locuitorii îi vor rămâne sultanului credincioși numai până când acesta îi va putea apăra. Asediu de câte-va zile prevestește foamete. Prestigiul moștenitorului de tron crește mereu. Triburile, cari acum îi sunt credincioase sultanului, nu-i vor părăsi, dacă aceasta îi va păstra orașul. Și părțile dela Sud îl vor sprijini, dar în cazul acesta războiul civil e inevitabil. De fapt întreaga trupă a suferit bătăie, căci în Fez puțină miliție a rămas.

NOUTĂȚI.

ARAD, 31 Decembrie n. 1902.

Știre personală. Ilustritatea Sa dl vicar Vasile Mangra a sosit aseară în Arad. Ziarele maghiare fac tot felul de combinațiuni în giurul sosirii distinsului nostru amic între noi. Nici nu trebuie poate să spunem, că nimic nu-i adevărat din câte scriu.

Convenția telegrafo-poștală între Austro-Ungaria și România, va fi prelungită până la 1 Aprilie 1903.

Alegere. În cercul electoral vacant dela Titel a fost ales deputat cu 54 voturi liberalul Jovanovits Ivan, consilier de Curte, în contra altui liberal, tot sârb, Mitosavlevic Milan.

Osândirea lui Valasek. Ieri tribunalul din Nitra a rostit osânda în procesul lui Valasek deputatul slovac învinuit că a agitat în contra statului și națiunii maghiare.

Valasek a fost osândit la 3 luni temniță de stat și 300 cor. amendă.

Jurnalist osândit. Sunt aproape doi ani de când Halász Lajos, jurnalist în Oradea, reproducând un articol din „Magyar Szó“, a scris vehement multe de toate în contra lui Bartha Miklós. Acesta a pornit proces pentru calomnie și ofensă. Halász de șapte-ori a știut să se sustragă, sub diferite motive, până ce în cele din urmă Lunia trecută a trebuit să se înfățișeze la pertractarea finală. Tribunalul din Cluj l-a și osândit la 8 luni temniță și 1000 coroane amendă.

Instalarea hispanului din Torontal, Delimanica, în reședința Becicherecul-mare întâmplat la 29 Dec. El a fost întâmpinat în trei limbi (ungurește, nemțește și sârbește) și a răspuns tot în trei limbi, accentuând că va respecta drepturile naționalităților, va veghea ca toți să-și facă cinstit datoria.

Nou protopresbiter. În ședința plenară ținută luni Consistorul archid. din Sibiu a numit protopresbiter al tractului Merceurea pe candidatul Avram Păcurariu, paroh în Lancrem și fost administrator al tractului Dobra.

Șiretlic. Am pus noi întrebarea, și I. P. S. Sa Mitropolitul Meșianu răspunde ziarului — „Független Magyarorszag“.

Eată ce citim adică în „Telegraful Român“ de ieri:

„Desmintire. Față cu știrea dată de foaia dela Arad, și acum reproducă și de unele ziare maghiare din capitala țării, suntem autorizați a declara, că la Consistorul nostru archidieceșan nu s'a întâmplat nici o defraudare, despre ce a fost încunoștințată astăzi și redacțiunea ziarului „Független Magyarorszag“ din Budapesta, trimițându-i-se următoarea telegramă:

Față cu știrea din numărul de ieri, în interesul adevărului bine-voit și a lua la cunoștință și rectifica, că la Consistorul gr.-or. din Sibiu nu sa întâmplat nici o defraudare. Dr. George Proca, secretar consistorial.

Dar nu așa, I. P. Sfinte părinte! Ziarul maghiar a putut să incurse lucrurile. Noi n'am zis însă că la Consistorul Archidieceșan s'a defraudat ci că un funcționar înalt al I. P. Sfinției Tale a fost prins cu mâinile în ban publici.

Va desminti oare fie chiar dl Proca această aserțiune a noastră?

De altfel în acelaș număr „Telegraful Român“ spune că „în locul devenit vacant prin abdicare“ a fost ales membru „în direcția „Albinei“ dl Eusebin E. Roșca.

Dle secretar Proca: în locul cui s'a ales dl Roșca și cum a „devenit“ vacanța? Auzim!

Partidul radical sârb a esclus din rîndurile sale pe deputatul dietal Dr. Pavlovits Liubomir de oare-ce el în adunarea eparchială a Timișorei a lucrat și votat alături cu partizani partidului liberal condus de Dr. Polyt.

„Aradi Közlöny“, organul de predilecție al francmasonului Beles János, luând știre de adresa ministrului Wlassics către Consistorul din Arad, scrie un întreg articol și cere cu stăruință ca ministrul să fie „informați“ și asupra catichizărilor române din

Arad, ca prin ordin să se introducă și în școlile maghiare din Arad catichizare maghiară pentru toți elevii români... Bine că nu cere limba maghiară și în catedrală-Hamsea s'ar învoi și la asta, numai mitră să vadă!

Măglaș dosește. Luatărea și cererea deputaților sinodali Dumitru Negrean și Dr. Gavril Cosma Veneratul Consistor a ordonat cercetare în cauza purtării necualificabile a catechetului N. Diamandi din Beiuș, care, precum s'a scris în nr. 222 al acestui ziar, a avut temeritatea să demonstreze într'un local în contra superiorității sale bisericesti, a vicarului episcopesc dela Oradea-mare. Pe când faimosul catechet declară în mod laconic în „Tribuna“ dela Sibiu, că sunt „minciuni infame“ cele publicate despre el în amintitul număr al „Trib. Pop.“, pe atunci luat la întrebare de comisarul consistorial investigător, de dl protopop Vasiliu Papp, nu are curajul să răspundă nimic, nici albă nici neagră, ci se roagă de protopop, ca să intervină la consistor pentru amânarea cercetării până ce se va pertracta la judecătoria cercuală procesul intentat de el Domnului V. Pap, candidat de avocat. Intocmai ca fratele său din Basat, Măglașul Bihorului se ascunde când e chemat să dea seamă de faptele sale urite și nesocotite. Inșușirea caracteristică a tuturor măglașilor este lășitate și perversitate. Crânceni eroi ai defaimărilor murdare, căod îi stringi cu ușa — vorba Românilui — ei își fac coada colac, și o doseșc... Rămâne constatat, că despre lucrurile, pe cari în „Tribuna“ le declară „minciuni infame“, catechetul Diamandi nu vrea să dea nici un răspuns Veneratului său Consistor, ci cu un copilăresc șiretlic cere amânarea interogatorului. Dar lucrul e firesc, ca în „Tribuna“ să fie timbrate de „minciuni“ faptele adevărate; și că N. Diamandi despre acelaș lucru să se declare în zece feluri.

Memoria marelui episcop Samuil Vulcan a fost sărbătorită și în anul acesta cu pompa cuvenită de școalele române din Beiuș. Joi, în 25 Dec. n. după celebrarea serviciului divin și a pastasului pentru odihna sufletescă a fericitului arhieru întemeietor al gimnasiului mare gr.-cat. din Beiuș, s'a arangiat în spațioasa sală de gimnastică o frumoasă festivitate școlară, la care afară de tinerimea studioasă dela gimnasiu și dela școala civilă de fete, și de corpul profesoral, a asistat aproape toată inteligența română din oraș. A fost de față și Maga. Sa canonicul dela Oradea, Șarcadi.

Programul festivității a fost următorul:

1. Cuvântare festivă, rostită de prof. Camil Sălăgianu.
2. Acuma oara sună, de Musicescu, esec. de corul de copii.
3. Trei Doamne și toți trei, de Coșbuc, decl. de Ștefan Marcus, cl. VIII g.
4. Coroana cufundată, de Boeniche, esec. de corul bărb.
5. A fehé asszony, decl. de A. Péreányi, cl. VII g.
6. Der letzte Christ, decl. de Ioan E. Cur, cl. VII g.
7. La Romanesca, esec. de orchestra gimnas.
8. Rugămintea din urmă, de Coșbuc, decl. de Iuliu Dan, cl. VIII g.
9. Cornul și stejarul, de Musicescu, esec. de corul mixt gimnas.
10. Cuvânt de închidere, rostit de Fabiu Bontescu, cl. VIII g.

Întregul program a fost executat cu precizie și cu multă plăcere ascultat. Discursul tinerului profesor C. Sălăgianu, precum și acela al inteligerului și simpaticului octavan F. Bontescu, au zăgrăvit impresiunii vii și-au sămănat mândrie națională în sufletul auditorului. Studentii Marcus și Dan au secerat de asemenea meritate aplause. Dar festivitatea a culminat de sigur în executarea drăguțelor

coru-i, compoziții de artă adevărat românească ale măiestrului Musicescu. Domnul prof. de musică, I. Bușița primească asigurarea recunoștinții noastre pentru nșușintele sale de a ținea la un nivel înalt cultivarea musicii și a cântărilor la gimnasiul român din Beiuș. Liv.

Spre știre. Dl Dr. Ludovic Csató candidat de avocat în Sibiu, ne înștiințează că nu a concurat pentru postul de secretar al „Albinei“. Luăm act.

Familia Humbert a fost deja escortată la Paris și internată în temniță. Toți membrii familiei, afară de ginerele d ne! Humbert, sunt foarte abătuti. D-șoara Eva Humbert a fost pusă în libertate. Un agent al Circului Barnum a oferit o sumă mare d-șoarei Eva, dacă ar primi să călătorească și să fie prezentată în societatea circului.

Elemente românești în limba maghiară. Pe lângă elemente românești destul de numeroase, câte s'au învădit până acuma în limba maghiară, dl profesor Anton Horger dela școala reală din Brașov a descoperit încă două cuvinte, pe cari le publică în ultimul număr al revistei „Magyar Nyelvör“. Acest cuvinte sunt: furulya pe care îl derivă dela românescul fluer (dial. flueră, cuvânt care se găsește, după-cum spune dl Horger, și în dialectul Șvabilor din Banat și pe care Cihac în dicționarul său îl clasifică între cuvintele românești luate din limba maghiară). Al doilea cuvânt este seneșcul gyilok, care însemnează boala de gât la cai, pe care dl Horger îl derivă din cuvântul românesc „gilcă“. Tot la acest cuvânt crede dl Horger că s'ar pute referi și cuvântul unguresc „torokgyik“ (gyilk). — Aci relevăm, că dl Horger s'a mai ocupat și cu alte elemente românești în folclorul maghiar. Așa d. e. în fasc. 9 al revistei „Etnographia“ arată, că legenda „Kömives Kelemenné“ a Sécuiilor, nu este alt-ceva, decât o împrumutare a legendei române tratată în „Meșterul Manole“. Această temă a tratat-o înaintea lui Sarudy György, care a urmărit legenda până la Români ear aici l'a coplesit preocupățiunea și în loc să recunoască cu sinceritate, care ar trebui să caracterizeze pe un cercetător, că dela Români a trecut la Sécui, i-a fost rușine s'o mărturisească aceasta, și a căutat un expedient de tranșiție în mijlocirea sârbească și latinească (!)

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 30 Decembrie. Până azi la orele 4 cei doi ministri preșidenți nu au reușit să se înțeleagă asupra tranșacțiunei dintre Austria și Ungaria. Atât Széll cât și Körber au fost primiți în audiență mat lungă de M. Sa. Se menține știrea că o crisă este inevitabilă.

Budapesta, 30 Decembrie. Semioficiosul „Magyar Nemzet“, scrie un articol foarte pesimist asupra situației.

Romanul princesei Luisa. München 30 Dec. După informațiuni luate din cercurile aproape de curte, moștenitoarea de tron Luisa a trimis la Crăciun o scrisoare unui membru din familia regală a Saxoniei cu care este în bune relații, în care scrisoare își scusă fuga sa cu aceea, că i-a fost frică că o vor interna în casa de nebuni. Moștenitoarea descrie apoi în colorii vii durerea că trebuie să trăiască departe de copiii săi și roagă curtea de Bavaria să intervină la tatăl său și la Regele George ca în privința sorții sale viitoare să aibă liberă dispozițiune.

Bruzela, 30 Dec.

Giron a recăpătat astăzi dela oficiul vamal belgian bijuteriile princesei Luisa.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici-Barcianu.

„Nădlăcană“

instituit de credit și economii, societate pe acții în

NĂDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000
coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipotecară, credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

545 - 73

Direcțiunea.

Abonați „Calicul“,

ziar humoristic și satiric cu multe ilustrațiuni, care la 1 Ianuarie 1903 se va eda în broșuri lunare, în al XVI-lea an dela nașterea sa.

Abonamentul: Pentru Austro-Ungaria pe an 6 coroane; pe 1/2 an 3 coroane; pentru România și străinătate pe an 7 lei; pe 1/2 an 3.50 lei.

La 10 abonamente, unul să dă rabat.

Abonamentul se trimite la: Administrația „Calicului“ în Sibiu (Nagyszeben).

874 1-3

Administrația „Calicului“.

Spre binevoitoarea atențiune!

Cine-i prieten felințelor fine și înghițiturilor bune

poftescă în

prăvălia de delicatose și de ale gurei și în buffetul fabricatului de delicatose

Záray Géza

din Arad,

în casele din colțul Călea Andrassy și strădei Salacz, unde se capătă:

1. *Din fabricatele proprii:* Vestiții cărnatei Záray proaspeți în fie-care zi, cărnețel pentru gulaș, cărnați proaspăt și uscat, cărtăboși, sângerete, caș din carne de porc, pariser, augsburger, mortadella, cărnați mozaic și extra, diferite galantine și pesmeți de carne, răci de carne și de pește, aspic, sau ceori și maionese, limbă, șuncă de Praga și de Cașovia, slănină pârjolită și cărnoasă.

2. *Din depositul stabil:* Articlii de nutremânt potriviți sesoanelor, ciuperci, bureți, poame, unt, diferite cașuri, salamă, ficat de găscă, caviar de Orșova, ouă fierte și proaspete, pește, raci, carne de sălbăciuni, galițe îngrășate, carne proaspătă, unsoare, muștar francez și unguresc, pepeni, castane, miere, cele mai diferite conserve de carne, pește și de poame, salată italiană și de hirincă, bulioane etc. etc.

Din beuturi: vinuri fine, șampanie, șeri, malaga, tămăioasă; rachiuri: licheruri, cognac, rum, bere de sticlă, etc. etc.

3. *In buffet:* Mâncări obicinuite și delicate din fabricate proprii și din deposit, în doze mici și mari dela 20 cr. până la 60 cr., d'asemeni beuturi cu păharul și cu sticla.

4. *De dus acasă:* Farfurii garnisite elegant cu cărnății și cu pești, pentru prânzuri, ojină și cină, pentru joururi, zile onomastice și pentru ori-ce soiu de conveniri atât în Arad, cât și în provincă.

Comande din provincă se efectuează prompt și grăbnic.

Despre manauera curată a celor pregătite de mine, precum și despre calitatea cea mai bună a materialului proaspăt pot cu inima liniștită să asigur pe mult stimății mei mușterii, pe cari îi rog ca și pe mai departe să-mi cerceteze prăvălia atât de călduros căutată. Nisuița supremă imi va fi să merit încrederea onoratului public.

Záray Géza, Arad.

Călea Andrassy și strada Salacz (în colț.)

871 3-3

CRĂCIUNUL!

Marea prăvălie a lui Porter Vilmos

ARAD,

Szabadság-tér!

➔ In sala-î uriașă de 50 metri: ➔

care în țara întreagă a produs senzație mare.

Articli de jucării și de lux

Obiecte de cadou și

De suvenir de Arad.

Favor de portret la tîrg de 10 cor.

In secția deosebită:

Ghete,

Articli de modă pentru domni și dame,

De îmbrăcat

Și de gospodărie.